

Beleidsrichtlijn toetsing eindtermen theoretische opleidingen

1. Inleiding

Deze beleidsrichtlijn van CEA geeft richtlijnen en voorschriften voor toetsing van de eindtermen bij de theoretische opleidingen die beschikken over een aanwijzing van CEA. Naast algemene richtlijnen worden nadere voorschriften gegeven en begrippen gedefinieerd om helder te maken wat CEA van de opleidingen verwacht met betrekking tot de toetsing van de eindtermen. Deze richtlijn treedt 1 september 2017 in werking, maar een eerdere toepassing wordt aanbevolen.

Deze richtlijn vormt een uitwerking van het bepaalde in artikel 6, eerste lid onder c en artikel 13, eerste lid onder g, h, j en k van de Beleidsregels aanwijzen en toezicht accountantsopleidingen. CEA heeft op grond van artikel 2 van de beleidsregels een toezichtkader vastgesteld waaraan opleidingen moeten voldoen. Een van de toezichtcriteria is het kwaliteit en niveau van toetsing.

2. Algemene richtlijnen met betrekking tot de toetsing van de eindtermen

- Elke opleiding legt vast hoe voor de toetsing van de eindtermen wordt omgegaan met onderstaande aspecten. In paragraaf 3 zijn de voorschriften van CEA voor elk aspect nader vormgegeven:
  1. **Toetsorganisatie:** De organisatie van de taken en verantwoordelijkheden van verschillende actoren die betrokken zijn bij de toetsing van de eindtermen en de samenwerking daartussen.
  2. **Toetsbekwaamheid:** De deskundigheid van actoren verantwoordelijk voor (een deel van) de toetsing.
  3. **Toetsbeleid:** De regels en afspraken met betrekking tot de inhoud van en de procedures voor toetsing.
  4. **Toetsprogramma:** De bewuste en beargumenteerde combinatie van toetsvormen, oftewel het toetsplan en de toetsmatrix van de opleiding.
  5. **Toetsproducten:** Het meetinstrument (bestaande uit ten minste een toetstaak, instructie en beoordeling) dat de mate van realisatie van de relevante eindtermen vaststelt waarbij rekening wordt gehouden met variatie en spreiding in de eindtermen voor het betreffende vakgebied of de betreffende vakgebieden.
- De opleiding kan de adequate opzet, bestaan en werking van de hiervoor genoemde aspecten van toetsing desgewenst aan CEA aantonen. Hiervoor verstrekt de opleiding - op verzoek van CEA - eerder afgenomen toetsen en de beoordeling daarvan.
- Voor de eindtermen op eindniveau van het vak Audit & Assurance uitsluitend bij de oriëntatie Assurance wordt een afsluitend, landelijk, summatief, schriftelijk examen gehouden dat (voor het merendeel) uit open vragen bestaat. Dit examen is identiek voor alle HBO en WO opleidingen en elke opleiding participeert in het systeem van het landelijk examen met landelijk examenreglement.

3. Voorschriften voor theoretische opleiding met betrekking tot toetsing eindtermen

3.1 Toetsorganisatie

- De opleiding beschrijft en belegt de taken en verantwoordelijkheden van de actoren met betrekking tot de toetsing van de eindtermen.
- De opleiding of een combinatie van opleidingen stelt een examencommissie in als onafhankelijk orgaan (dat wil zeggen onafhankelijk van het opleidingsmanagement). De taken en verantwoordelijkheden van deze commissie zijn vastgelegd en opgenomen in een examenreglement van de opleiding(en). De examencommissie borgt de kwaliteit van toetsing en adviseert het management daarover. Verder moet de examencommissie kunnen garanderen dat elke student die een getuigschrift ontvangt alle eindtermen op eindniveau beheerst.
- De opleiding beschikt over een orgaan voor klachten en geschillen van studenten met betrekking tot toetsing en beoordeling van de eindtermen.

3.2 Toetsbekwaamheid

- De opleiding borgt de deskundigheid met betrekking tot toetsing en vakkundigheid van docenten en examinatoren en toont die naar de CEA desgevraagd aan.
- Voor in ieder geval de beoordeling en al naar gelang de situatie ook het opstellen van de schriftelijke afsluitende examens van de kern- en profielvakken - waarbij wordt getoetst of een student de eindtermen op eindniveau beheerst - past de opleiding het vierogenprincipe toe. Op basis van de (interne) risico's en specifieke situatie van de opleiding bepaalt de opleiding op welke manier het vier-ogen principe wordt toegepast. Dit wordt ter verantwoording vastgelegd in het toetsbeleid en de correcte uitvoering hiervan wordt desgevraagd aan CEA aangetoond.

3.3 Toetsbeleid

- De opleiding stelt een examenreglement vast en publiceert dat jaarlijks.
- De opleiding stelt beleid en procedures op voor:
  - de totstandkoming van (eigen) examens en de door haar gehanteerde normen;
  - inzage door, klachten en geschillen van studenten;
  - het tegengaan van fraude.
- Het toetsbeleid beschrijft hoe de opleiding de kwaliteit van toetsing borgt en bevordert. Hierin is in ieder geval opgenomen hoe de opleiding het proces, de actoren, de inhoud, de vormen en de uitkomsten van de toetsing periodiek evalueert en daar opvolging aan geeft.

3.4 Toetsprogramma

- Het toetsprogramma van een opleiding bestaat uit een toetsplan en een toetsmatrix.
- Het toetsplan beschrijft hoe de opleiding expliciet aandacht schenkt aan de reikwijdte, actualiteit en spreiding in de inhoud van de toetsproducten en examens. Verder wordt ook de keus en inzet van de verschillende toetsvormen onderbouwd waarbij een mix wordt gehanteerd van algemeen gebruikte toets- en beoordelingsvormen die aansluiten bij het gewenste beheersingsniveau van de eindtermen.
- De toetsmatrix geeft de toetsvormen weer die worden gebruikt om het gewenste (eind)niveau van de eindtermen te toetsen.

3.5 Toetsproducten

- Toetsproducten voldoen aan de volgende, algemeen geaccepteerde kwaliteitscriteria: validiteit, betrouwbaarheid, bruikbaarheid, objectiviteit, transparantie, feedback.
- Elke theoretische opleiding regelt de geldigheidsduur van tentamens, examens en studiefasen en wel zodanig dat deze geldigheid voor de eindtermen op eindniveau van de kern- en de profielvakken voor de oriëntaties Assurance, Accountancy-MKB en Accountancy-Finance maximaal 6 jaar bedraagt.
- De examens van de kern- en de profielvakken voor de oriëntaties Assurance, Accountancy-MKB en Accountancy-Finance waarmee de betreffende vakken in de opleiding worden afgerond zijn summatief en schriftelijk waarbij vastgesteld wordt dat de student de eindtermen op het eindniveau beheerst.
- Toetsproducten, de uitwerking, beoordeling en correcties daarvan worden ten minste vier jaar gearchiveerd.

4. Begrippenlijst

- **Eindniveau:** De eindtermen worden beheerst op het niveau zoals is vastgesteld door CEA en gepubliceerd in de Staatscourant.
- **Formatieve toetsing:** Toetsing gericht op de ontwikkeling van de student of trainee door feedback en beoordeling.
- **Examenreglement:** Document dat beschrijft op welke wijze de (inhoud van de) vakken worden getoetst. De taken en verantwoordelijkheden van de examencommissie zijn hierin ook vastgelegd.
- **Schriftelijke toetsing:** Een toetsproduct waarbij de student of trainee door te schrijven aan een opdracht en/of vraag voldoet, daaronder vallen o.m. toetsen met open en/of gesloten vragen, uitwerken van een casus/opdracht en het maken van een paper/essay/scriptie, al dan niet gevolgd door een mondelinge presentatie/toelichting. De schriftelijke handeling kan digitaal of op papier gebeuren.
- **Summatieve toetsing:** Toetsing gericht op het vaststellen of een student of trainee wel of niet heeft voldaan aan bepaalde eindtermen op een bepaald niveau.
- **Toetsmatrix:** Een overzicht dat beschrijft met welke toetsproducten, wanneer en op welk niveau de realisatie van elke eindterm wordt vastgesteld gedurende de opleiding.
- **Vierogenprincipe:** een vorm van beoordeling van afgenomen toetsproducten, waarbij op een systematische en zorgvuldige wijze twee of meer personen vaststellen of aan de norm is voldaan. Het vier-ogen principe kan op verschillende manieren worden toegepast. De opleiding bepaalt afhankelijk van de (interne) risico's en de specifieke situatie op welke manier dit gebeurt en legt dit in haar toetsbeleid vast. Bij voorkeur wordt het vier-ogen principe integraal toegepast al dan niet met een bepaalde bandbreedte (qua toetsresultaten), maar er zijn ook andere toepassingen denkbaar in samenwerking (bij landelijk afgenomen toetsen) of daarmee vergelijkbare situaties. Hieronder worden een aantal voorbeelden gegeven:
  - Minimaal twee examinatoren beoordelen (gelijktijdig of volgtijdelijk) de examenuitwerkingen van kandidaten, al dan niet met toepassing van een bepaalde bandbreedte. Dit wordt te allen tijde toegepast bij mondelinge toetsen.
  - Een systeem (al dan niet in samenwerking met verschillende opleidingen) waarbij selectief de examenuitwerkingen van kandidaten door minimaal twee examinatoren worden beoordeeld. De selectie kan plaats vinden op basis van een statistische steekproef of kritische deelwaarneming. De kritische deelwaarneming is gebaseerd op een zorgvuldige en grondige analyse van de te beoordelen examenuitwerkingen, zoals een risicoanalyse en/of cijferanalyse.